

14

‘Onveilige’ beveiliging

Studenten, medewerkers en alumni zijn klaar met de strenge controles bij Wijnhaven, het optreden van universitaire beveiligers en de inzet van politie op de campus. Hun petitie is ruim vijfhonderd keer ondertekend

2

Klimaatpuber De veertienjarige activist Francisco Vera moest Colombia ontvluchten. ‘Kinderen hebben het recht om serieus te worden genomen’

5

11

De Joodse Raad Drama versus geschiedschrijving

De strijd tegen schimmel Terwijl gemeentes vol inzetten op bestrijding van schimmel in huurwoningen lijken studenten te worden vergeten. ‘We moeten het zelf weghalen met soda’

8

4

Vice-rector-ophef Opeens is er een extra bestuurder

Dubbel duivels dilemma

De een schreef een boek over de Joodse Raad, de ander het script voor de gelijknamige dramaserie. Tot die tijd hadden de Leidse historicus Bart van der Boom en scenarioschrijver Roos Ouwehand elkaar nooit ontmoet. Nu wonen ze samen. ‘Historici proberen net als schrijvers een plausibel verhaal rond te krijgen.’

DOOR LISA BOSBUZEN

Waren het verraders die ‘willens en wetens’ meewerken aan de genocide op hun eigen volk? Of waren het weldoeners die hun best deden om ‘erger te voorkomen’? De Joodse Raad werd in 1941 door de Duitsers in het leven geroepen en zou dienen als schakel tussen de Joodse gemeenschap en de Duitse bezetter. Tot lang na de oorlog werd vastgehouden aan het beeld van een collaborerend orgaan dat verantwoordelijk zou zijn voor de deportatie van de Nederlandse Joden (zie kader). ‘Blijkbaar is er een somber en zwartgallig beeld van de Joodse Raad dat ingeburgerd is geraakt: dat het mensen zijn die hun eigen hachje redden door anderen te verraden’, vertelt historicus Bart van der Boom. Hij bracht met zijn boek *De politiek van het kleinste kwaad* (2022) een genuanceerder beeld over de Joodse Raad naar de academische wereld, waarin hij betoogt dat ‘zij niet wisten wat wij weten’. De dramaserie *De Joodse Raad* die vorige maand uitkwam, waarvan Roos Ouwehand één van de scenarioschrijvers is, tracht hetzelfde te doen voor een breder publiek. En met succes: de vijfdelige serie is lovend ontvangen door recensenten die schreven over ‘de kracht van de dramaserie waarin gruwelijke dilemma’s zo overtuigend invoelbaar worden gemaakt’ (*de Volkskrant*) en tegelijkertijd ‘levendig en menselijk blijft’ (*NRC*). De serie wordt ook geprezen vanwege de historische accurateid. *De Joodse Raad* vertelt het verhaal van de contrasterende relatie tussen één van de voorzitters David Cohen (gespeeld door Pierre Bokma) en zijn dochter Virrie (Claire Bender). Door haar verzetswerk wordt Virrie neergezet als de heroïsche tegenpool van Cohen die uiteindelijk voor dezelfde duivelse dilemma’s komt te staan als haar vader: hij moet

kiezen wie er ‘onmisbaar’ is en een vrijstelling krijgt van transport, zij beslist welke Joodse kinderen uit de opvang - waar ze directrice is - mogen onderduiken (zie kader). De serie gaat enerzijds over de historie van de Joodse Raad en wat zich daar heeft afgespeeld. Anderzijds gaat het over een Joodse familie in oorlogstijd waarin iedereen op zijn eigen manier om probeert te gaan met de situatie. De serie komt voort uit een initiatief van Hans Knoop, die in 1983 een boek schreef waarin hij de Joodse Raad streng veroordeelde. ‘Dat was eigenlijk het startpunt’, vertelt Ouwehand. Toch laat de serie een wezenlijk ander beeld zien. ‘Ik had geen interesse om een serie te schrijven vol veroordeling en verwijt, dat leek mij buitengewoon oninteressant. Ik heb geprobeerd iets te maken waardoor mensen zich gaan verplaatsen in die tijd.’ Van der Boom: ‘Ik heb het idee dat de kijker nu fundamenteel beter snapt wat het dilemma van die mensen was en dat zij eigenlijk gewoon niet zo goed wisten wat de juiste koers was.’ Op het moment dat Ouwehand erachter kwam dat Van der Boom een boek schreef over hetzelfde onderwerp, had zij haar script al zo goed als af. ‘Ik had er ontzettend de pest over in, want ik had dat boek natuurlijk willen lezen. Daar had ik veel aan kunnen hebben.’ Meteen ontstond er een interessante discussie over hun expertises: de historicus die op zoek gaat naar de waarheid en de schrijfster die hier een pakkende dramaserie van moest maken. ‘In de eerste vijf minuten dat wij elkaar ontmoetten vroeg Bart aan mij: wat is nu je grootste probleem?’ vertelt Ouwehand. ‘Dat was de beeldvorming over David Cohen. Hij zou op een gegeven moment hebben bedacht: “Ik moet nu gaan organiseren welke Joden er als eerst naar de doods kampen moeten worden vervoerd.”

Still uit de serie *De Joodse Raad*, met Pierre Bokma als David Cohen

‘Natuurlijk
gebeuren er
dingen die wij
niet kunnen
weten, anders
heb je geen serie’

Scenario-technisch klopt dat gewoon niet. Dan had ik Cohen gelijk al moeten neerzetten als een onberekenbare gek.’ ‘Als historici doen wij eigenlijk niets anders’, reflecteert Van der Boom. ‘Ook wij proberen uiteindelijk gewoon een verhaal rond te krijgen, waarbij de lezer denkt: dat is best plausibel. Dat is niet heel anders dan wanneer Roos denkt: als die personages in het begin zo zijn, kunnen ze zich niet vervolgens heel anders gaan gedragen.’ Ouwehand: ‘Aan de ene kant willen mensen graag dat het echt is gebeurd, dat is deels ook de kracht van de serie. Tegelijkertijd: om het een mooi drama te maken, moet je het gaan vereenvoudigen.’ Van der Boom: ‘Ik kijk met enorme bewondering naar Roos, hoe zij er een verhaal van maakt. Dat kan ik niet.’ Hij beschrijft de scène waarin Cohen na de oorlog wordt ondervraagd op verdenking van collaboratie. In een donkere verhoorkamer wordt hij op een gegeven moment dusdanig woedend dat hij tegen een inspecteur begint te schreeuwen: ‘Wat wilt u nu eigenlijk beweren? Dat ik de Joden willens en wetens de dood in heb gestuurd? U mag mij aanspreken op mijn keuzes, maar wat u niet mag doen, is mij de schuld van de moord op honderdduizend Joden in de schoenen schuiven, dat mag u niet!’ ‘Dat is een ontzettend goede scène’, vindt Van der Boom. ‘Roos kan mensen gelijk in hun emotie raken. Na vijf afleveringen snapt de kijker dat het idioot is om te denken dat deze man hier bewust op zou hebben aangestuurd.’ Hoewel de pers veelal lovend is, klaagde de (eveneens Leidse) historicus Johannes Houwink ten Cate in het *Historisch Nieuwsblad* dat ‘De Joodse Raad toch weer de zondebok wordt waarop het falen van de niet-

Joodse Nederlanders wordt afgewenteld’. Eén van de kritiekpunten is een ‘smakeloze scène’ waarbij Cohen twintig jokerkaarten in zijn hand krijgt gedrukt en deze vervolgens moet uitdelen. Vlak daarvoor is hem verteld dat de *sperrén*, de vrijstellingen van transport die mensen hadden gekregen, niet meer golden. De schamele twintig jokerkaarten waren de ‘nieuwe’ vrijstellingen. Opnieuw stond Cohen voor het dilemma gesteld waarmee hij gedurende zijn hele carrière bij de Joodse Raad werd geconfronteerd: wie is er onmisbaar? Volgens Houwink ten Cate zou hier geen bewijsmateriaal voor zijn. Van der Boom reageert in hetzelfde blad: ‘Die scène heeft echt plaatsgevonden. Alleen de speelkaarten zijn dichterlijke vrijheid.’ Ouwehand: ‘Ik heb er jokers van gemaakt, maar het waren in werkelijkheid briefjes. Maar zo’n scène zou ik nooit verzinnen. Dat zou ik niet eens kunnen. Zo’n goede schrijver ben ik nou ook weer niet.’ ‘Om het geheel als tv-drama beter te laten werken, heb ik meer kleine zaken aangepast, in het verhaal en in de tijdlijn. Af en toe moet je er dingen bij verzinnen, bepaald gedrag bijvoorbeeld. Daar hebben Bart en ik wel om gelachen.’ Ze noemt de scène waarin een vergadering ontspoord in een schreeuwpartij. ‘Bart gaf gelijk commentaar: “Ik denk niet dat leden van de Joodse Raad tegen elkaar schreeuwend.” Twee maanden later kwam hij erop terug en zei dat het eigenlijk best wel zou hebben gekund.’ Van der Boom: ‘Er staan natuurlijk allemaal dingen in het script die wij helemaal niet kunnen weten. Hoe mensen tegen elkaar praten of wat er in privékringen wordt gezegd bijvoorbeeld. Dat is dan allemaal verzonnen. Dat kan ook niet anders, anders heb je geen serie.’

Wat was de Joodse Raad?

In 1941, na de Februaristaking waarbij de Nederlandse bevolking in verzet kwam tegen uitsluiting van Joden, werd door de Duitse senator Hans Böhmker de Joodse Raad van Amsterdam (in het stuk verder enkel de Joodse Raad genoemd) in het leven geroepen. Deze zou dienen als schakel tussen de Joodse gemeenschap en de Duitse bezetter. Abraham Asscher kreeg als vooraanstaand lid van de Joodse gemeenschap de opdracht om deze samen te stellen. Hij benaderde David Cohen en samen namen zij het voorzitterschap op zich. De leiders van de Joodse Raad waren onder andere verantwoordelijk voor het contact met de Duitse bezetter, de distributie van de Jodensterren en ondersteunde in de organisatie rondom de transporten. Zij werden na de oorlog bekritiseerd voor hun optreden en gezien als collaborateurs die hun eigen volk hadden verraden. Voormalig voorzitters Abraham Asscher en David Cohen moesten zich verontschuldigen voor de eraad. Virrie, de dochter van David Cohen, was actief in het verzet en werkte bij de crèche tegenover de Hollandse Schouwburg. In de Hollandse Schouwburg werden de mensen verzameld die opgeroepen waren voor transport. Virrie begon als kinderverzorgster en nam later de rol aan van directrice, na de deportatie van voormalig directrice Henriëtte Pimentel. In de crèche heeft Virrie honderden kinderen helpen onderduiken.

Nieuwe serie in de maak: De Terugkeer

De Joodse Raad heeft twee nieuwe liefdes gebracht in het leven van Ouwehand: Van der Boom, met wie zij nu samenwoont in Leiden, en een liefde voor geschiedenis. ‘Ik ben al bezig met een serie over het jaar na de oorlog. Het moet vooral gaan over mensen die op dat moment niet in Nederland zijn en terug willen komen.’ De nieuwe serie met de werktitel *De Terugkeer* zal gaan over tien verschillende fictieve personages die allemaal een ander verhaal over de wederopbouw en het leven na de oorlog in Nederland vertellen. Het is een project waar de expertises van Ouwehand en Van der Boom samenkomen. ‘Het is bijna wel een soort keukentafelgesprek. Van dit nieuwe project is Bart ook officieel de researcher, heel chic. Hij zegt vaak dat hij niks doet, maar dat is niet waar. Hij zegt altijd dingen waar ik heel veel aan heb.’ Door het prijskaartje dat hangt aan de productie van historische drama’s kan het alleen nog wel even duren voordat *De Terugkeer* ook echt op televisie is te zien.

Het was afzien

John J. Staats (93) maakte 65 jaar geleden deel uit van een ontdekkingsstocht naar het Sterrengebergte in Nieuw-Guinea. Er werd een vlinder naar hem vernoemd, en nu is er een expositie in Naturalis over de expeditie. 'Ik dacht, kan me niks schelen. Ik ga mee.'

DOOR SJORS SCHAAP
FOTO SIMONE BOTH

Het was het laatste stukje *terra incognita* – alleen 'het witte hart van Nieuw-Guinea' moest op de landkaart nog kleur krijgen. Maar in het echt was het Sterrengebergte, op de grens tussen toenmalig Nederlands- en Australisch-Nieuw-Guinea natuurlijk allesbehalve wit. Integendeel: de onderzoekers van de laatste grootschalige, Nederlandse expeditie naar onbekend gebied troffen in 1959 een kleurrijk, bevolkt landschap. Het was gevuld met onbekende flora en fauna, en getekend door diepe dalen en extreme hoogtes.

'Dit landschap, dat beneden ons wegschoof, was van een beangstigende schoonheid', zo beschreef onderzoeker John J. Staats zijn eerste indrukken in *De Leidse Courant* over de 'hoge bergen met diepe, steile dalen; kloven en woest stromende, zich sterk kronkelende rivieren'.

'En eerlijk gezegd, de moed zonk mij wel wat in de schoenen, toen ik vanuit mijn gerieflijke stoel naar buiten keek.'

Staats zou in de zes maanden die volgden leven tussen verwondering, ontberingen, hoopvolle verwachting ('ik heb nog met een zeeffe bij de rivier gestaan om te kijken of er goud was') en onzekerheid ('halverwege bleek het geld op te zijn'). Maar de expeditieleden, ondersteund door tientallen mariniers – er werd voor koppensnellers gevreesd – en nog meer Papoea's, waren succesvol.

De Sterrengebergte-expeditie bewijst tot op heden haar wetenschappelijke waarde. Er worden nog altijd nieuwe diersoorten ontdekt in de collectie die Staats verzamelde. Twee jaar geleden vernoemde Rob de Vos, collectiebeheerder bij Naturalis, zelfs een nachtvlinder naar John Staats: de *Blavipelosta staatsi*. Ter ere van het 65e jubileum van de ontdekkingsstocht richtte diezelfde De Vos een kleine tentoonstelling in, die nu in Naturalis te bezichtigen is. Daar is niet alles te zien: in tegenstelling tot Staats' boekenkast, valt er geen enkele peniskoker te bewonderen, ook niet op foto's, terwijl die wel door grofweg de helft van de Papoea's werd gedragen. Thuis in Oegstgeest praat een van de laatste nog levende expeditieleden liever niet over dergelijke moderne gevoeligheden, roofkunst of de vrijheidsstrijd van West-Guinea. 'Want over sommige dingen moet je niet willen schrijven.'

Hij wil, als oud-werknemer van het Leidse Museum van Natuurlijke Historie, de goede contacten van Naturalis en de Indonesische overheid absoluut niet onder druk zetten. Hij snapt het nut van goede werkrelaties en heeft er ook zijn deelname aan de Sterrengebergte-expeditie aan te danken: de onderdirecteur van het museum vroeg destijds of hij meeging. 'Ik moest er maar goed over nadenken, want het werd bepaald geen vakantietocht. Het werd afzien. Maar toen ik het kantoor uitliep, maakte ik meteen rechtsomkeert. Ik dacht, kan me niks schelen. Ik ga mee.'

Staats (93), destijds 28, was de jongste van negentien onderzoekers. Tussen de antropologen, geografen, zoölogen, botanisten en taalkundigen verzamelde hij dieren. Er was ook een cartograaf – de grens van het Nederlandse deel moest namelijk nog worden vastgesteld. Dat was vanwege de nagenoeg voortdurende regen geen sinecure, herinnert hij zich. 'Het heeft weken geduurd om grenspalen te zetten waar, denk ik, na ons niemand is geweest. Om de plaats zorgvuldig te bepalen moesten ze namelijk drie heldere nachten hebben.'

De regen was een constante factor van ongemak. 'Het goede pad ging over in een zachte brei, waar je tot je enkels in wegzakte', schreef hij na zijn eerste verkenningsstocht. 'Later gaf ik het op. Je bleef toch niet droog.'

Hij denkt er nog vaak aan terug, zegt hij. 'Ik ging elke avond met natte kleren de slaapzak in', zegt hij over de beklimming van de 4.170 meter hoge berg Antares. 'Anders moest je 's ochtends elke keer weer die koude, natte kleren aantrekken. Want je kreeg het toch niet droog, het was altijd nat. En zo was je in ieder geval meteen klaar.'

Dat het door de barre omstandigheden en afzondering niet altijd even gezellig was, verzijgt hij liever, ook als zijn vrouw An hem probeert aan te moedigen: 'Daar moet je over vertellen, John. Dat Brongersma toen zei: "Staats, je bent een onaangenaam mens met compenserende eigenschappen. Maar die worden steeds minder".'

De onderzoekers moest veel lopen en sjouwen, zeker nadat de helikopters en amfibische vliegtuigen onbetrouwbaar bleken. 'Die vliegtuigen hadden ze kunnen kopen voor een heel scherpe prijs. Dat was één open ruimte, ook zonder raampjes. We zaten erin op kistjes en dat soort rommel. Toen deed één van de vliegers het raampje van de cockpit open, en vroeg: "Waar is de houten Kees?" En dat bleek een tenthamer van hout te zijn die gebruikt werd om op het dashboard te kunnen klappen als die klokjes vastzaten.'

De helikopters waren niet veel behulpzamer. Boven de 2.000 meter konden ze maar veertig kilo vracht tillen, terwijl het basiskamp zich in een vallei op 1.200 meter hoogte bevond. Ook daarvan crashte er één – 'en die vlieger moest toen, met hele leuke schoentjes aan, jackie, sjaltje om zijn nek, lopend door het bos naar het basiskamp. Ik weet niet eens of hij een korte broek aan had.'

Maar het was niet allemaal kommer en kwel. Glunderend: 'We hadden ook een geoloog die werkte bij Shell. Die heeft nog een dropping van cognac – Courvoisier – geregeld, betaald door Shell.'

Wat ook hielp, was de medewerking van de inheemse bevolking: het bleek allermindst de kannibalistische koppensnellers waarvoor het Korps Mariniers was ingevlogen, maar juist geïnteresseerde, vriendelijke mensen – al laat hij ook een foto zien van een man (zittend op een helikopter) over wie werd gefluisterd dat hij nog mensenvlees had gegeten. 'Van heinde en verre kwamen ze ook uit het bergland om ons te bekijken. Mijn overhemd is ook losgemaakt, met een beetje spuug wreven ze over mijn huid om te kijken of het afgaf. Of ze knipten een pluk haar af, en dat namen ze dan mee om thuis te laten zien.'

Ze hielpen bij de aanleg van het vliegveldje, het opzetten van het basiskamp en de verschillende wetenschappelijke activiteiten. Hun loon: twee pakjes lucifers per dag, en eens in de 27 dagen een ijzeren bijl. Dat lijkt misschien niet veel, aldus Staats, maar het was wel degelijk bijzonder waardevol. 'Want vuur maken, dat deed men door twee takje tegen elkaar te rollen. En als je dan een vuurtje had, dan moest er altijd één iemand blijven om het aan te houden. Dus die lucifers waren een groot gemak.' Om die in het regenachtige klimaat droog te houden kregen ze ook boterhamzakjes. En de gebruikte blikjes waren, vanwege het gebrek aan vaatwerk erg populair. 'Ook van onze rijst werd genoten: er was er één, Oktop, die at wel een kilo per dag.'

Het bezoek zette de plaatselijke economie op zijn kop. 'Dat hebben we ons toen niet voldoende gerealiseerd. Het bestuur heeft na ons vertrek bovendien toch wel moeite gehad ervoor te zorgen dat de gemeenschap weer een beetje ging functioneren.'

De akkers waren namelijk onbewerkt gebleven toen de Nederlanders daar op expeditie waren, en de bestuurders kregen de Papoea's maar met moeite weer aan de (toch al schrale) landbouw.

Of het voor de mensen daar misschien niet helemaal helder was dat het bezoek tijdelijk was? Staats: 'Ja, dat kan zeker.' De grote culturele verschillen bleken ook toen het justitiële apparaat op de Papoea's werd losgelaten. 'Het bleek dat er gestolen was 's nachts. Meel was weg, rijst, een hoop bijlen. En de bestuursambtenaar die daar was die zei: "Ik weet wel waar het is." Dus die ging met een paar agenten naar de *kampung*. En inderdaad: daar vond hij alles. Toen hij erop wees dat het gestolen was, antwoordden de Papoea's kon het best zijn dat hun voorouders die spullen – die door helikopters gedropt waren – uit de hemel hadden laten vallen, en dat wij alles inpikten. 'Afijn: één persoon kreeg straf en moest twee dagen zitten. Maar hij vond het daar wel prima. Hij bleef 's nachts lekker slapen en kreeg lekker te eten. Maar toen de straf voorbij was, wilde hij niet meer weg. Hij vond het zo gezellig en hij vond het eten zo lekker. Hij is toen nog enige dagen gebleven, en met enige aandrang toen toch maar weggestuurd.'

Na de expeditie zijn er nog verschillende reünies geweest, ook met de mariniers – ze hebben zelfs nog medailles gekregen. 'Ik zou eigenlijk niet eens weten waar die is.' Andere erkenning vindt hij belangrijker, zoals de naar hem vernoemde vlindersoort die hij op drie-duizend meter hoogte wist te vangen. Zijn vrouw An: 'Dat heb je altijd gezegd, John, nog voordat er sprake was van tentoonstellingen en dergelijke: er komt ooit wel iemand, na zoveel jaar, die de belangstelling en de gelegenheid heeft te ontdekken wat voor bijzondere dingen jullie allemaal meegebracht hebben.'

'Ik ging elke avond met natte kleren de slaapzak in'

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leiden-univ.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 10 leerlingen. Taal en rekenen. **Leiden-Zuid**, *4 leerlingen basisonderwijs, groep 4, 5 en 6. Woordschat, lezen. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Tolk Arabisch heeft ruimte voor het **geven van conversatie Arabisch aan studenten Arabisch van alle niveaus**. Het is vrijwillig. Aanmeldingen zijn welkom op lambert.sijbers@planet.nl of 071-5145304.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor en Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftentig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, [+31 (0)23-5714745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marciëlle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Elena van der Kloek (stagiair)
Sjors Schaap (stagiair)
Lisa Boshuizen (stagiair)

Medewerkers: Romy van den Akker | Emiel Beinema | Lente van den Berg | Remco Breuker | Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Maia de Quay

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.v.
Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023-5714745 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emará | Rosanne Hertzberger | Zoë van Litsenburg | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

CULTUUR

De voorstelling *EENENTWINTIG*, die wordt gespeeld in echte studentenkamers, toont de worsteling van de huidige generatie studenten. ‘Het idee dat iedereen alle kansen heeft, is heel verneukeratief.’

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO MARC DE HAAN

De clusterfuck die het studentenleven is

Ien keer scrollen zie je vermoorde kinderen in Gaza én zie je bossen die gekapt worden én zie je... Dat heb je allemaal in twintig seconden te verstouwen terwijl je eigenlijk even wilt ontsnappen.’ Jongeren hebben het niet makkelijk, vindt Stijn Dijkema (31). Hij is regisseur van de voorstelling *EENENTWINTIG* van het PS Theater dat woensdag 17 tot en met zondag 21 april speelt in de Makerscentrale. *EENENTWINTIG* begint op een verrassingsfeestje voor Pascal, die maar niet op komt dagen. Van daaruit vertrekt het publiek in drie groepen naar studentenkamers, waar drie eenentwintigjarige ieder een scène spelen. Terwijl de bezoekers naar de volgende kamer lopen, luisteren ze een podcast die de onderwerpen uit de scène in een nationale context plaatst. Sterre van Woudenberg (23) speelt een van de studenten. Haar (naamloze) personage wil voldoen aan het perfecte plaatje, maar ook goed zijn voor de wereld. Dat levert spanning op, vertelt Van Woudenberg: ‘Je moet eigenlijk niet vliegen en je moet tweedehands kleren kopen. Dat geeft veel druk, zeker als je van zulke dingen bewust bent. Ze wil het heel graag goed doen, maar ze is ook gewoon eenentwintig en wil leven. Als iemand anders dat leuke truitje heeft, weet ze: eigenlijk moet ik het niet doen, ik heb het niet nodig, maar... Op die leeftijd ben je een beetje hypocriet, maar daar kun je ze niet voor blamen, dat gebeurt gewoon.’ Dat is voor eenentwintigers van nu anders dan voor hun ouders, denkt Jonathan Pilgram (26). Hij is een van de

bijna honderd bewoners van het voormalige Stadsbouwhuis, waar de voorstelling speelt. Hij ging, net als enkele huisgenoten, in op de uitnodiging van regisseur Dijkema om te komen praten over hun leven en zo inspiratie te bieden voor de voorstelling. Hij vermoedt dat sociale media een groot effect hebben. ‘Je ziet daar dat mensen altijd gelukkig zijn. Niemand plaatst een foto dat ‘ie aan het janken is, dat is geen toegestane emotie. Als je dus in een bootje zit met je vrienden, moet je altijd lachen alsof er een instagramfoto gemaakt wordt, want wie weet gebeurt dat wel.’ Van Woudenberg: ‘Dat zegt mijn moeder ook altijd. Zij wist van misschien vijf vrienden wat er zich in hun leven afspeelde omdat ze hen dagelijks sprak, maar nu zie je elke dag van vijfhonderd mensen wat ze aan het doen zijn.’ Dat geldt ook voor ellende, voegt Dijkema toe: ‘Ik kan me voorstellen dat de hoeveelheid ellende wereldwijd ongeveer gelijk is aan toen, maar nu zie je het meteen als er bijvoorbeeld een *school shooting* is in Utah. Ik denk dat je dat in de jaren ‘70 niet een half uur daarna al wist.’ Van Woudenberg: ‘Of zelfs live.’ Dat leidt volgens hen niet alleen tot een gevoel van onmacht, maar ook tot druk om gelukkig te zijn omdat we het hier beter hebben dan op veel andere plekken.’ Daarbij komt dat we anders over geluk zijn gaan praten, voegt Dijkema toe: ‘Shakespeare schreef over *“unfortunate ones”*: mensen die niet gezegend waren door het fortuin. Nu hebben we het over *losers*: jij bent niet succesvol. Die schijn dat iedereen alle kansen heeft, is

denk ik heel verneukeratief. Hoe kun jij het nou niet maken in een land waar alle kansen zijn? Dan ben jij gewoon een sukkel.’ Pilgram: ‘Wat debiel eigenlijk. We hebben vaak het idee dat we individueel verantwoordelijk zijn voor ons eigen geluk. Terwijl als nu de zon doorbreekt we allemaal net iets blijer zijn dan daarvoor. En dat is iets waar we helemaal geen invloed op hebben.’ Van Woudenberg is pas twee jaar ouder dan haar personage, maar ze herkent toch dingen van haar jongere zelf. ‘Dat je je laat leiden door anderen, en de druk van gelukkig zijn. Daar denk ik ook vaak over na: oké, ik zit nu verdrietig op de bank, alleen ik kan dat veranderen. Maar je wilt eigenlijk ook even verdrietig zijn. Die balans zie je in het stuk heel erg. Het ontploft een beetje en dat is lekker om te spelen.’ Niet alleen de acteurs staan dicht bij het onderwerp van de voorstelling, ook de locatie is levensecht. De scènes worden gespeeld in ingerichte kamers verspreid over het voormalige Stadsbouwhuis, midden tussen de antikraakwoningen waar ook veel studenten wonen. ‘Een voorstelling over studenten, in een studentenhuis. Beter kan het niet,’ vindt Van Woudenberg. ‘Je snapt veel sneller waar het echt over gaat, omdat je er middenin staat. Ook tijdens het maken is dat heel leuk. Ik loop vaak door de gangen en zie dan van alles. Laatst was er een stepwedstrijd en dan voel ik: mijn personage woont in zo’n huis.’ Dijkema: ‘In dit huis wonen negentig studenten: mbo’ers, hbo’ers, wo’ers, langstudeerders, spookstu-

deerders, alles zit erin. Aan het eind van de voorstelling zijn we weer terug op het feestje van Pascal. Daarbij hebben we ook de bewoners van het huis uitgenodigd—die lokken we met pizza en bier—om in gesprek te gaan met het publiek.’ Als alles volgens plan gaat, worden dat andere gesprekken dan normaal. ‘We hopen dat het niet meer is van “ja maar vroeger”. Het publiek heeft net de voorstelling gezien en kan dan in gesprek met een daadwerkelijk exemplaar.’ Dat is ook het doel van de voorstelling. Dijkema: ‘Ik wil iedereen die te maken heeft met deze generatie-werkgevers, beleidsmakers, docenten, ouders - de clusterfuck laten zien die het studentenleven is.’ Ook Van Woudenberg vindt vooral het publiek interessant dat zich niet in de studenten herkent: ‘De mensen die zeggen dat jongeren zich aanstellen.’ ‘Of “vroeger was het ook zo”’, springt Pilgram bij. Van Woudenberg: ‘Ja, dat. Mijn huisgenoot was een keer bij *College Tour* en mocht Dilan (Yeşilgöz-Zegerius, minister van Justitie en Veiligheid, red.) een vraag stellen, over de pechgeneratie. Zij reageerde met: “Vroeger heb ik gewoon twaalf jaar gestudeerd en heb ik een grote schuld opgebouwd. Daar ben ik ook vanaf gekomen, dus het komt goed.” Het lijkt me leuk als ze komt kijken.’ Is ze uitgenodigd? Dijkema: ‘Bij dezen. Dilan, als je dit leest: kom kijken.’

PS|Theater, EENENTWINTIG. Makerscentrale, Langegracht 72 in Leiden. Woensdag 17 tot en met zondag 21 april, 20.00 uur. €15,00 inclusief hapje en drankje.

ACHTERGROND

Mao had het rode boekje, Xi Jinping een rood appje

Xi Jinping, een wereldleider die steeds meer macht naar zich toekt, is nog lang niet uitgespeeld, zegt China-expert Steve Tsang. ‘Hij heeft alle discussies over opvolgers geëlimineerd.’

‘Xi Jinping heeft geen klein rood boekje zoals Mao Zedong had. Hij heeft een klein rood appje’, vertelt Steve Tsang, directeur van het China-instituut aan de SOAS-universiteit in Londen, en auteur van het boek *The Political Thought of Xi Jinping*.‘ Tsang, die woensdag een lezing geeft, vergelijkt de huidige president van China met de grondlegger van de Volksrepubliek China. Het rode boekje van Mao was hét symbool van de Culturele Revolutie. In die tijd probeerde Mao, als voorzitter van de Communistische Partij, al zijn tegenstanders uit te schakelen, met veel bloedvergieten als gevolg. Nu heeft Xi Jinping een app geïnstalleerd die er sprekend op lijkt. Een vergelijking tussen deze twee leiders komt dus niet uit de lucht vallen: Xi doet het zelf namelijk ook, zegt Tsang. De president vindt dat hij slechts met één leider vergeleken mag worden, ‘en dat is Mao Zedong. Maar Xi wil geen Maoïstisch guur waarmee hij streeft vergelijkbaar te zijn. Hij wil iemand zijn die nog groter is dan Mao.’

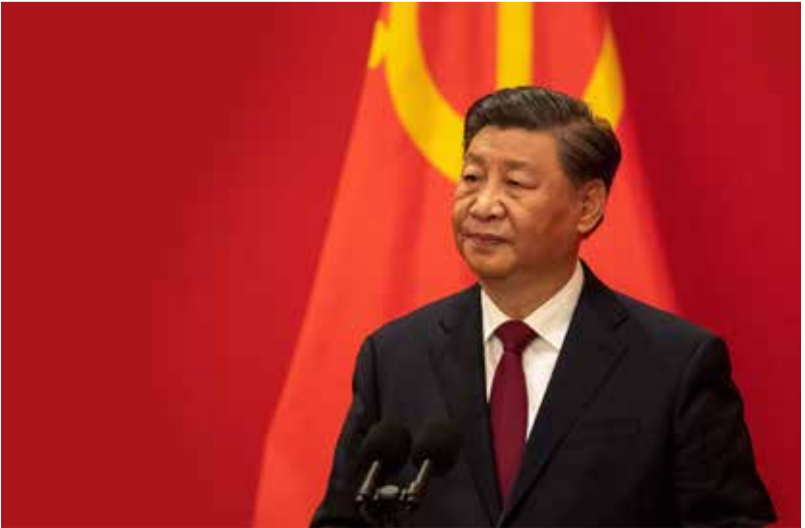
‘Het oude Maoïstische rode boekje moest je uit je hoofd leren en altijd bij je dragen’, vertelt Tsang. Maar de app genaamd *xuexiqiangguo*, oftewel ‘leer het land te versterken’ staat altijd op je telefoon. ‘Het is een app die je niet alleen helpt bij het leren, maar ook je leerproces bewaakt, zodat de grote leider weet hoe goed en hoe hard je hebt geleerd.’ Vorig jaar ging Xi bijvoorbeeld naar de BRICS-top in Johannesburg (met Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika). Maar hij ging niet naar de G20-top (met de twintig grootste economieën ter wereld) in Delhi. Dat laat zien dat Xi het mondiale zuiden erg belangrijk vindt. ‘Hij wil samenwerken met het mondiale zuiden, en door de landen die daarbij horen bewonderd worden, maar uiteindelijk ook door die landen gesteund worden. Zo hoeft China niet te concurreren met de Amerikanen.’ Geleidelijk aan komt de Chinese droom dan uit. ‘Een droom over een China dat modern, rijk, krachtig, innovatief, groen en leidend is in vrijwel alle belangrijke zaken.’

van de samenleving te laten leiden.’ In de woorden van Xi, op het 19^e partijcongres in 2017: “Het maakt niet uit of het noord, zuid, oost, west of het midden is. Het maakt niet uit of het een partij, staat, leger, samenleving of land is. Het maakt niet uit of het om een levensschaafde, educatieve of andere levenswandel gaat. De partij leidt alles.” Tsang: ‘De president wil één land met één volk, waarbinnen iedereen dezelfde ideologie deelt, waar iedereen wordt geleid door deze ene Communistische Partij, die alle bevelen opvolgt van die ene leider: Xi Jinping.’ Toch ontbreekt er nog een laatste stap. ‘Hij heeft Taiwan nog niet ingenomen. Maar volgens Xi kan dit op een vredige manier. Taiwan moet zich overgeven. Zo niet, dan zal geweld worden gebruikt. Maar Taiwan zal zich alleen overgeven als Amerika hen niet langer wil beschermen. Maar als dat gebeurt, zal Amerika hun geloofwaardigheid als wereldmacht op het wereldtoneel verliezen.’

‘Xi wil ook geen tweede Koude Oorlog’, zegt Tsang. ‘Hij heeft ook gezegd dat hij niet van plan is de Verenigde Staten als mondiale wereldmacht te vervangen. Ik geloof dat hij de waarheid sprak. Dat vereist namelijk allebei dat China de liberale internationale orde aanvaardt die sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog geldt. Maar dat zal Xi nooit accepteren.’ Xi ziet deze liberale internationale orde namelijk als iets heel specifiek: ‘Voor hem is deze orde door het Westen, voor het Westen. Het zou fundamenteel gedreven zijn door kleine, rijke, elitaire, kapitalistische landen. Het Chinese buitenlandse beleid, onder Xi, is veel meer gericht op de samenwerking met het mondiale Zuiden.’

Vorig jaar ging Xi bijvoorbeeld naar de BRICS-top in Johannesburg (met Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika). Maar hij ging niet naar de G20-top (met de twintig grootste economieën ter wereld) in Delhi. Dat laat zien dat Xi het mondiale zuiden erg belangrijk vindt. ‘Hij wil samenwerken met het mondiale zuiden, en door de landen die daarbij horen bewonderd worden, maar uiteindelijk ook door die landen gesteund worden. Zo hoeft China niet te concurreren met de Amerikanen.’ Geleidelijk aan komt de Chinese droom dan uit. ‘Een droom over een China dat modern, rijk, krachtig, innovatief, groen en leidend is in vrijwel alle belangrijke zaken.’

Steve Tsang spreekt woensdag 24 april op een avond van het LeidenAsiaCentre, de Balie, Amsterdam, 20.00 u, vanaf €15,50

‘Zeventig uur per week werken is (te) intens’

DOOR LORENZO GERRITSEN
FOTO MARC DE HAAN

Wat doet een consultant?

‘De laatste tijd wordt het vaak gebakken lucht genoemd. Maar als consultant geef je advies aan een bedrijf. Wij helpen met vraagstukken of geven advies om processen te verbeteren. Zij gaan dan met ons advies aan de slag. Bij De Kleine Consultant (DKC) onderscheiden we ons van de concurrenten door maatschappelijk betrokken te zijn. Een derde van onze projecten moet een stichting of een vereniging zijn: Lieve Mark, bijvoorbeeld, dat is een stichting die zich inzet voor de mentale gezondheid van jongeren. ‘Bij bestuurskunde hebben wij drie projectperiodes van tien weken. Elke

week werk je er ongeveer tien uur aan. Eerst doe je veel onderzoek met interviews en data-analyses. Je wordt een expert op het gebied. Aan het einde presenteer je oplossingen via een PowerPoint aan het bedrijf. Dat doen we allemaal vrijwillig.’

Je krijgt niet betaald?

‘Er zijn concurrenten waar je wel betaald krijgt. Bij DKC kom je in contact met studenten van andere verenigingen. Elke dinsdag is er na de vergadering een gratis borrel. Om de vijf weken hebben we ook een uitje, zoals een dagje naar de Efteling of een wijnproeverij. ‘Veel studenten doen het ook om te net-

werken. In ruil voor ons werk krijgen we begeleiding van grote kantoren, zoals McKinsey, BCG en Roland Berger. We krijgen geen uurloon, maar zo worden wij betaald.

‘Een normaal consultancykantoor doet dit soort werk voor een paar ton. Dan worden er drie consultants naar Dubai gevlogen voor een high-end advies. We willen projecten goedkoop houden. Het motto van DKC is: “Wij maken kleine consultants groot.” Als je aan het einde van je bachelor zit, heb je al een goede basis om advies te geven. Wij zijn studenten en maken soms fouten. Je bent hier vooral om te leren.’

En om je in de kijker te spelen van grote bedrijven?

‘DKC heeft een streng sollicitatieproces. Het is net alsof je bij een consultancykantoor wil binnenkomen. Naast een goed cv moet je ook in een paar uur een case behandelen voor twee interviewers. Daarna wordt ook gekeken naar je company fit: of je erbij past.

‘Alles is gericht op blijven leren. Er zijn drie functies binnen DKC: consultant, projectmanager en director. Dat laatste is meer een soort bestuur. Je probeert dan alles te regelen voor een nieuwe periode en bent het gezicht van DKC voor partners. Ik heb nu twee periodes consultancy gedaan. Door mijn andere baan heb ik al leidinggevende skills, dus ik wil director worden.’

Wil je later consultant worden?

‘Strategisch consultancy, wat DKC is, spreekt mij niet aan. De cultuur eromheen is intens. Het is geen negen tot vijf, maar een acht tot tien baan. Zeventig uur per week werken is niet gek in deze branche. Ik heb het puur gedaan voor de gezelligheid en om veel te leren over de sector. Ik ben niet lid van een vereniging en wilde graag meer omringd worden door studenten. DKC is een klein beetje een studentenvereniging.’

COLUMN | OMAR GHALY

Ik heb geen hulp nodig want ik weet alles zelf toch beter

Eerder schreef ik over verloren dagen en hoe makkelijk het is om al je verantwoordelijkheden voor je uit te schuiven. Koffietje hier, lunch daar en voor je het weet is de dag voorbij.

Dat heeft wat stof doen opwaaien. Mijn baas vermeldde dat ze het had gelezen en hoewel ik mij probeerde te verontschuldigen door te zeggen dat het allemaal wat dik was aangezet, kreeg ik het gevoel dat ze zich toch wel zorgen begon te maken over haar werknemer. Ook ontdekte ik dat er een hele industrie is opgetuigd om luie mensen als ik te helpen. Op de tijdlijn van mijn LinkedIn verscheen de oprichtster van het scriptielokaal; de redactie van *Mare* kreeg een boek toegestuurd over omgaan met studieontwikkend gedrag.

Kortom, de wereld wilde mij met man en macht helpen. Ik moest alleen maar even de uitgestoken hand vastpakken. Een afspraak bij het scriptielokaal was snel gemaakt en het boek zag eruit alsof je het in één luie zaterdagmiddag kon weg lezen. Ik stond aan de vooravond van een nieuw leven. Gewapend met de juiste kennis en de goede mensen om mij heen zou ik eindelijk de koe bij de horens vatten en nooit meer een deadline hoeven missen.

U voelt hem al aankomen. De praktijk bleek weerbarstiger te zijn dan het ideaal. Het boek over studieontwikkend gedrag heb ik nog niet opengeslagen; mijn online afspraak bij het scriptielokaal heb ik moeten afzeggen wegens drukte. Poging twee staat vooralsnog niet op de planning.

Uitgestoken handen sla ik het liefst weg, ik kan alles wel op eigen kracht. Ik heb geen hulp nodig want ik weet alles zelf toch beter. Desalniettemin zag ik mij wel geconfronteerd met een probleem en problemen moet je oplossen. De beste manier om dat te doen is ergens geld tegenaan gooien en dat heb ik dan ook maar meteen gedaan.

Ik gebruik sinds een paar weken een niet nader te noemen productiviteitsmanager die mij een slordige €50 per jaar kost. Wat het voordeel is van de premium versie ten opzichte van de gratis versie is mij nog steeds niet helemaal helder, maar die €50 afrekenen voelde heerlijk daadkrachtig.

In het programmaatje voeg ik taken toe aan projecten. Ieder project heeft zijn eigen kleur en ook de prioritering van je taken gebeurt volgens een kleurenschema. Per dag zie ik precies wat ik moet doen. Een puntensysteem zorgt ervoor dat ik scherp word gehouden. Ieder weekend doe ik een *productivity review* en neem ik nog eens kritisch mijn week door. Waar liggen mijn *priorities*, *challenges* en *opportunities*. Niets ontglipt mijn alziend oog.

Of mijn nieuwe systeem tot meer productiviteit leidt weet ik niet. Wel is het zo dat als ik nu stop met studeren om te lunchen, ik precies weet welke taken ik voor me uit aan het schuiven ben. Idealiter zou ik ze ook nog uitvoeren maar vooralsnog is het inzicht dát ik iets uitstel en een overzicht van welke verantwoordelijkheden ik naast me neerleg al pure winst.

‘De beste manier om problemen op te lossen is geld ertegenaan gooien’

Omar Ghalay studeert Egyptologie